GUNNAR EKELÖF

Et epitafium af citater ved Jørgen Gustava Brandt

JEG LÆSTE med sorg sidste søndag, at Gunnar Ekelöf er død. Kun 60 år gammel. Jeg vidste nok, at han ~~var svag og syg~~.

Han skrev til mig i efteråret om store nye planer og nævnte i forbigående, at han skulle indlægges på hospitalet: „Nu tror de på det, for nu kan jeg pege med min finger på stedet..."

Han var helt opslugt af sit arbejde. Som kunstner hørte han til dem, der fra debuten til det sidste værk „börjer om", begynder forfra, genopfinder kunsten. Hans traditionsbevidsthed var lige så dyb og omfattende som hans radikale fornyelse af den moderne svenske lyrik. Han var lærd og opfindsom, eksperimenterende og improviserende. Af orientering og format i international klasse. Ved sproget bundet til Norden, alligevel er hans ry nået videre ud, der hvor man ikke kan læse ham.

Det er umuligt at karakterisere ham kort. Hans udtryk spænder fra det uhyre sammensatte og komplicerede til det enkleste mål, der er skrevet i moderne skandinavisk poesi. Fra en sen symbolistisk digtning i 30'erne, pionergerning siden debuten, over improvisationerne i bl. a. „Strountes" (1955) (på dansk nærmest: Nonsens), der driver udtrykket for tilværelsens meningsløshed ud i det absurdhumoristiske — til hovedværket, den store trilogi „Diwan", som han lige nåede at afslutte sidste år. I dette sene værk når hans kunst højden af simpelhed og enkelhed og føles da nu definitivt, afrundet, skønt han omtalte det som en ruin. Hans simple digtes svære emne er: kærligheden, lidelsen og døden.

Jeg besøgte ham forrige sommer i det hvide og gule hus ved vandet i Sigtuna. Afbrudt af sine hosteanfald, aftrædninger og skiften position gennemførte han et næsten symposisk samvær og læste nye digte højt for mit medbragte båndapparat. Han meddelte sig nøgternt som sit sene værks fjerne forlæg, den gammelpersiske diwans komplicerede struktur. Her følger nogle eksempler i oversættelse. Originalerne har en fylde som tidløse epigrammer og gravskrifter.

ENSOM, ENSOM

Ensom, ensom, du kalder dig ensom —
men fyrsten af Engion siger:
Jeg elskede først Sheherazade
og eventyrene
dernæst Dinarzad, hendes yngre søster
senere dennes tjenestepige
senere tjenestepigens elsker, en nubier
og senere dennes skopudser
og som jeg lå der på knæ
og slikkede skosværten af hans fingre
elskede jeg snavset.
Og jeg indrugede det så dybt i lungerne
at alting sortnede for mig.

KATTE

En kat er ikke et menneske, siger du,
ikke kristen —
Jeg har set mange!
De legede med musen som sad på halen og peb afværgende
siden lod de den gå
for at dø for sig selv af forskrækkelsen
uden andre mén end små klomærker
små kærlighedsbid.

Det er lidelsen som skaber
det er lidelsen som er det skabende
om også det skabende klinger i dur.

Således besang efter hvert nyt bombebrag
— i deres bure, ophængt uden på husene —
byens kanarifefugle
det ondes incitament.

AT SE SIG SELV

At se sig selv i andre
sine vilkår
sin nød
sine svagheder
sit menneskelige:
at være social i hjertet
der er dem som er sociale i hovedet!
— Og hjertet er ikke en følelse for øjeblikket
men for det som varer.
Hjertet er ikke en konjunktur.

At lide er tungt
At lide uden at elske er tungt
At elske uden at lide er ikke muligt
At elske er tungt.

Ind gennem gittervinduet fløj en fuglefjer
Vinden førte den herind
eller nogen anden førte den
Den måtte ligge på gulvet, længe
inden jeg tog den op i hånden
— en almindelig duefjer.

Nu skal jeg sige dig en fanges hemmelighed:
Alle duer er ikke almindelige!
Jeg var savnles
Jeg hostede mig ihjel
i den dybe, fugtige nat
I Maltemin som hvirvlede støvet op
Da troede jeg at se en begravelsesplads i sne
En lille trappe, nedad
Sneen og fattigdommen
Vor fattigdom på udtryk
vor farveløshed
Sneens fattigdom føles så rig
på farver
Jeg følte, at hvad jeg behøvede
var dette hjem.

Er du ensom
så vær det!
Du vil få en stor omgangskreds
omsider.